

prof. dr hab. Aleksander Jakimowicz

**Instytut Nauk Ekonomicznych
Polska Akademia Nauk
Warszawa**

Granice poznania we współczesnej ekonomii

Zgodnie ze schematem rewolucji naukowych zaproponowanym przez Kuhna, w procesie rozwoju nauki zasadniczą rolę odgrywają anomalie, które są problemami naukowymi nierozwiązalnymi w ramach danego paradygmatu. Przyczyniają się one do kryzysu w danej dziedzinie wiedzy. Przewyciężenie kryzysu następuje w drodze rewolucji naukowej oznaczającej zastąpienie starego paradygmatu przez nowy. Podobnie jest w ekonomii. Globalny kryzys finansowy udowodnił nieprzydatność wielu metod poznawczych i teorii wykorzystywanych przez ekonomistów. Za przyczynę tego stanu rzeczy uważa się szeroko rozpowszechniony model zachowania się ludzi w procesach gospodarczych zwany *homo oeconomicus*. Wyzwanie polegające na zmianie dotychczasowego paradygmatu zostało podjęte przez nową szkołę – ekonomię złożoności, która rozpatruje obiekty ekonomiczne jako złożone systemy adaptacyjne. Są to otwarte systemy dynamiczne, które składają się z wzajemnie oddziałujących na siebie agentów i wykazują emergencję. Oznacza ona – biorąc pod uwagę dynamikę rynków i gospodarek – pewną nadwyżkę funkcjonalną ponad to, co wynika z sumy elementów składowych. Ekonomia złożoności wykorzystuje całkiem nowe metody, które przeważnie nie były wcześniej wykorzystywane przez nauki ekonomiczne. Zaliczamy tu dynamikę nieliniową, opartą głównie na teorii chaosu deterministycznego i teorii złożoności, geometrię fraktalną, teorie bifurkacji i katastrof, procesy stochastyczne, automaty komórkowe, koncepcję krawędzi chaosu czy samoorganizację. Ponadto w naukach ekonomicznych wykorzystuje się coraz częściej metody, które zostały zaczerpnięte z fizyki statystycznej, czy mechaniki kwantowej. Doprowadziło to do powstania nowej dziedziny wiedzy – ekonofizyki, której nie należy mylić z ekonometrią, a która ma wiele wspólnego z ekonomią złożoności. W wyniku tych przemian w ekonomii wyłania się nowy paradygmat, który ma już własną nazwę – *homo compositus*. Zgodnie z nim człowiek będący zarówno twórcą, jak i uczestnikiem procesów gospodarczych, jest istotą złożoną, skomplikowaną. Koncepcja *homo compositus* ma swoje źródło w teocentryzmie, a konkretnie w teologii chrześcijańskiej. W celu ilustracji poruszonych zagadnień zostaną omówione poglądy dotyczące bezrobocia i inflacji dwóch laureatów Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii, Milтона Friedmana i Roberta Lucasa, a następnie zostanie zaprezentowana ich krytyczna analiza w świetle nowego paradygmatu.

**11 października 2017
godz. 15.30**